

סמסטר א' 2010-2011

שעור: תולדות הפילוסופיה היוונית

מורה: ד"ר מנחם לוז

(א) **מבנה הקורס**: הקורס ייפגש 2 פעמים לשבוע, בהן נעיין בהיבטים כללים של הפילוסופיה היוונית דרך ניתוח טקסטים פילוסופיים עתיקים המדגימים את עיוניהם.

(ב) **מגמת הקורס**: המטרה היא לסקור את התפתחות הפילוסופיה היוונית מראשיתה עד אפלטון ואריסטו. המטרה היא ללמד לתלמידים לקרוא טקסטים עתיקים בצורה ביקורתית ועצמאית. כמו כן, יופנו לביבליוגרפיה מדעית כדי שייעזרו בפרושים מדעיים למבחר הטקסטים שנעיין בהם. מלבד לעיון בכתבי הפילוסופיה היוונית בתור טקסטים היסטוריים, גם נדון בהשפעה של הפילוסופיה היוונית על הגות ימינו. כמו כן, נשים דגש גם על הרלבנטיות של הגותם לחברה המודרנית.

(ג) **שיעורי הקורס**:

חומר הקריאה מבוסס על **תדפיס** שניתן להורידו מהוראה מתוקשבת ו**כתבי אפלטון** בתרגום של י.ג. ליבס (ר' רשימה ביבליוגרפית בסוף). **תוכן** השיעורים כלהלן:

1. מבוא קצר על התפתחות הפילוסופיה העתיקה מראשיתה עד סופה בתקופה הרומית; הגישה הרצינאלית להסביר את היקום לעומת הגישה המיתית.

2. עניינם של ההוגים הראשונים (הוגי איוניה) בקוסמוס ובהסבר החומרי ליקום.

3. המוניסטים שטענו כי הממשות היא אחת (פארמנידס, זנון) כנגד הפלורליסטים שטענו שיש ריבוי של סיבות (הרקלייטוס, אמפדוקלס, פיתגוראס, האטומיסטים).

4. הסברים מופשטים לממשות לעומת הסברים חומריים (הפיתגוראיים ואפלטון).

5. הוויכוח האתי הגדול: ערכי מוסר יחסיים (הסופיסטים) לעומת ערכי מוסר אבסולוטים

(סוקראטס).

6. בקורתו של סוקראטס נגד הסופיסטים (הדיאלוג פרוטאגורס לאפלטון) והבקורת נגד סוקראטס לקראת סוף החייו (אפולוגיה לאפלטון ולכסנופון)
6. האפוריה הסוקראטית בנוגע להגדרת המוסר (הדיאלוגים אותיפרון ומנון).
7. תורה אפיסטמולוגית אפלטונית חדשה (מנון, המשתה)
8. ההשפעה הפיתגוראית: תורת הצורות, ותורת הנפש האפלטונית (פאידון, פאידרוס).
9. האתיקה, המטפיזיקה ותורת ההכרה בספר המדינה.
10. הפילוסופיה המאוחרת של אפלטון: חלוקת הממשות לפי מיניה וסוגיה.
11. העקרונות הבסיסיים של תורת אריסטו.

ד) מטלות הקורס

1. על התלמיד להכין את חומר הקריאה לפני כל שיעור כדי שיוכל לתרום לאינטראקציה דיאלקטית בכיתה, ולהשתתף בה באופן פעיל.
2. נוכחות מלאה בשיעורים מזכה את התלמידים עד 10% מהציון הסופי.
3. משך הסמסטר ייערכו שני מבחני בית קצרים שיזכו את התלמיד עד 15% מהציון הסופי
4. בסוף הסמסטר תיערך בחינה סופית שהיא חובה על כל התלמידים – הבחינה תזכה את התלמיד עד 75% מהציון הסופי.
5. הודעות על מועדי בחינות, הוראות וכו' מופיעות באתר השיעור בהוראה מתוקשבת

ה) שעת קבלה:

1. קבלה במשרד המורה (חדר 1709 **בקומה 17** של מגדל אשכול)
2. טלפון: 2659 (פנימי) \ 04.8240659

3. שעת קבלה **מפוצלת**:

יום א. בשעה 16.00-16.30

יום ג. בשעה 12.00-12.30

4. הודעה על ביטול שעת הקבלה תפורסם באתר המורה:

<http://lecturer.haifa.ac.il/show/265>

ו. **ביבליוגרפיה**

1. **טקסטים (חובה)**

א. תדפיסי הקורס המופיעים בהוראה מתוקשבת

ב. י.ג. ליבס, כתבי אפלטון כרכים א'-ג' (הוצ' שוקן) – במיוחד הדיאלוגים פרוטגוראס,

אותיפרון, מנון, והאפולוגיה; המשתה, פאידון, פאידרוס, פוליטיאה (ספר המדינה).

2. **פרשנות (אינה חובה)**

א. ספרים שמומלץ להשתמש בהם כהכנה ראשונית, אך אינם בגדר חובה:

ש. שקולניקוב, הרקליטוס ופארמנידס

ש. שקולניקוב, תולדות הפילוסופיה היוונית הפילוסופים הקדם-סוקרטיים

א. קורא אפלטון כפשוטו (תר' י. גליקר)

מ. לוז, האוניברסיטה הפתוחה, הקורס התקופה ההלניסטית פרק ב' אפלטון ואריסטו

כמו כן ניתן להיעזר בספרים הבאים

A.H. Armstrong, An Introduction to Ancient Philosophy London, 1956

Gregory Vlastos, Socrates Ironist and Moral Philosopher 1991

Guthrie, W.C.K. An Outline of Greek Philosophy vols. 1-3

Kirk-Raven-Schofield, The Presocratic Philosophers